
Mám zkrátka dvě jména – jedno tady a druhé v zahraničí, říká prof. Václav Suchý

Mám zkrátka dvě jména – jedno tady a druhé v zahraničí, říká prof. Václav Suchý

Prof. Václav Suchý obdržel v úterý 30. dubna stříbrnou pamětní medaili Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. V rozhovoru vysvětluje své pojetí zemí třetího světa, popisuje, jak získal „druhé jméno“ a srovnává české adepty sociologie s jejich americkými kolegy.

Jak jste se dostal ke studiu sociologie?

Původně jsem uvažoval o studiu antropologie, která byla v dané době známější. Za druhé světové války ale byli Češi mého ročníku posláni do Reichu – dostal jsem se do Vídně a pracoval ve vagonce. Kromě toho jsem chodil do univerzitní knihovny a zjistil jsem, že sociologie by mě zajímala více. Rozhodl jsem se proto hned po skončení války přihlásit do

mimořádného letního semestru, kde jsem se seznámil s prof. Josefem Králem, vedoucím katedry sociologie a filosofie, a nejspíš jsem na něj zapůsobil jako pilný student.

Znal jsem jazyky, hlavně francouzštinu a angličtinu, jenže u nás chtěli vyučovat ruštinu. Skoro rok jsem tak učil v Aši a poté, co jsem zjistil, že sociologie tu nemá žádné vyhlídky, rozhodl jsem se nelegálně překročit hranice. Bylo to nebezpečné, ale podařilo se mi utéct do Německa a po pobytu v uprchlickém táboře u Norimberka jsem dostal zajímavou práci v IRO (International Refugee Organization), dělal jsem tam překladatele a „orientation officer“.

Ačkoliv jsem se v Německu neměl špatně, táhlo mě to spíš do anglosaského světa. Po dlouhém vyjednávání přes konzulát v Mnichově mě vzali na Nový Zéland. Odjel jsem tam v roce 1951 lodí z Neapole a už cesta byla pro mě – jako sociologa – velmi zajímavá, Itálie tehdy bojovala s obrovskou chudobou.

Čím jste se na Zélandu živil?

Pracoval jsem na stavbě hydroelektrárny, pak mí šéfové ale zjistili, že ovládám skoro všechny jazyky, kterými se tam mluvilo, a tak ze mě za stejný plat – směšných 6 „pounds“ – udělali tlumočníka. Na konci téhož roku jsem dostal místo v administrativě na University of Otago, kde jsem se mimo jiné setkal s budoucí manželkou. Sociologie na univerzitě nebyla, učil jsem tedy francouzštinu a social studies. V roce 1954 jsem dorazil do USA a získal místo na americké high school, opět jako učitel francouzštiny, němčiny a human geography.

K výuce sociologie jste se tedy nakonec dostal až v Americe?

V šedesátých letech jsem začal sociologii učit na newyorské „městské univerzitě“ Queens College, potom v New Jersey na Rider University, na Long Islandu i jinde. Nakonec jsem se uchýlil na Massachusetts College of Liberal Arts, kde jsem katedru sociologie dokonce zakládal a věnoval se etnickým vztahům a sociologii třetího světa. Následkem toho jsem od roku 1969 – kdy jsem se také poprvé vrátil do Prahy – začal jezdit do zemí třetího světa, abych je poznal „na vlastní kůži“. Navštívil jsem Indonésii, Afriku i Jižní Ameriku, nejlépe ale znám Čínu a Indii.

Jak byste vy osobně popsal „země třetího světa“? Dochází v této skupině zemí k nějakým změnám?

Třetí svět vznikl po válce rozlišením světa na první – tedy západoevropské anglosaské země, druhý – tedy socialistické státy a třetí – což byla Jugoslávie kvůli Titovi, Indonésie, Indie a tak dále. Já bych definoval třetí svět jako země, které nejsou součástí západní kultury. Mluví jinými jazyky, mají jiné náboženství a liší se geograficky. Třeba Japonsko vyznává buddhismus, šintoismus, hovoří se tam japonštinou a systém mají asijský. V Africe ovšem působil silný vliv západních jazyků, angličtiny a francouzštiny, stejně tak Jižní Amerika patří z hlediska vývoje vlastně k prvnímu světu. Mezi nejtypičtější třetí svět tedy počítám jižní a východní Asii. A změny samozřejmě proběhly, Austrálie a Nový Zéland se přiklánějí spíše k východu, více k Asii než k Evropě.

Během působení v Americe jste si změnil jméno. Proč?

Udalo se to následovně: když jsem odcházel do zahraničí, znali mě všichni pod mým rodným jménem jako Václava Suchého. Na Novém Zélandě se však ukázalo, že „ch“ zná jen skotská angličtina a „Suchý“ se proto těžko vyslovuje, takže mi říkali Sučaj a různě podobně. Dohodli jsme se na užívání příjmení Mark, jako Charles jsem byl znám už v campech, oficiálně jsem tedy změnil celé jméno. Když jsem v zimních semestrech 1991–94 učil v Praze americkou sociologii a výzkum třetího světa, znali mě studenti pod jménem Charles Mark.

V roce 2000 vyšel zákon stanovující, že českoslovenští občané poškození socialismem neztratili občanství a mohou rychlou registrací české občanství znovu nabýt. Předložil jsem úředníkům dokumenty, ti ale argumentovali neexistencí dohody s Novým Zélandem ohledně vzájemného uznání změny jmen. „Pro nás jste navždy Václav Suchý,“ říkali mi. Odpovídal jsem, že mi to nevádí, vystavili mi tedy doklady na toto jméno a já si vymínil výjimku, že ve zbytku světa mohu používat i své druhé jméno. Čeští studenti z devadesátých let mě tedy znají jako Charlese Marka, od roku 2000 už „doma“ používám jméno původní.

Někteří právníci však stále bádají, jak může mít člověk dvě jména – já je ale nemám. Mám jedno jméno tady, jedno tam, a tím to končí. Hlavní je dohodnout se s lidmi, jak se jmenuju.

Jak byste srovnal úroveň studentů tady a v Americe?

Studenti UK jsou, řekl bych, vybranější. Americké vysoké školství přijme skoro každého, sám to slyším od českých studentů, kteří tam odjeli. Snažím se teď vytvářet možnosti pro vzájemný kontakt; University of Massachusetts, kde jsem strávil nejvíce času, je jakožto veřejná vysoká škola velmi dobrá a já jsem měl – s výjimkou Rider University – vždycky zájem hlavně o veřejné školství. V Americe mají i některé soukromé školy vysokou úroveň, stojí ale velké peníze a přitahují hlavně studenty z bohatých rodin. Harvard, Yale, Princeton... typické plutokratické instituce, které přijímají děti z bohatých rodin, a ty pak zase získávají dobře placená místa.

Co máte v plánu nyní?

Ve svém věku už neplánuji dlouhodobě. Píšu ale o problémech demokracie a třetího světa a věnuji se tak svému celoživotnímu úkolu. Ničemu přece nevádí, píš-li se zároveň odborná a beletristická díla. Důležité, sociálně-politické názory můžete koneckonců vyjádřit i v poezii. V poslední době mě potěšilo, jak dobře dopadla vyjednávání o stipendiích pro studium třetího světa, která budou k dispozici českým studentům. Jsem moc rád, že tohle se vydařilo.

Prof. Václav Suchý (v USA vystupující pod jménem Charles Mark) se narodil v roce 1923 v Praze. Již na gymnáziu studoval několik světových jazyků a latinu. Na UK v Praze studoval kromě filozofie či lingvistiky hlavně antropologii a sociologii (doktorát získal v roce 1949). Po opuštění republiky se usadil v USA. Na dnešní Massachusetts College of Liberal Arts zakládal katedru sociologie a antropologie a vyučoval především sociologii zemí třetího světa.

V 90. letech vyučoval americkou sociologii na UK v Praze a češtinu a českou kulturu na University of Massachusetts. Dodnes aktivně přispívá k rozkvětu oboru sociologie na FF UK v Praze. Stříbrnou pamětní medaili FF UK obdržel za zásluhy o rozvoj sociologie na FF UK v Praze a o zvyšování zájmu o českou vědu v zahraničí.